

Loofwandbeheer, zomerwerk

Lezing voor Dionysos, 28-5-2016

Jan Oude Voshaar (www.wijnbouwadviesoudevoshaar.nl)

De kwaliteit van de wijn wordt gemaakt in de wijngaard. Vooral het zomerwerk aan de groene scheuten is van groot belang. Dit heet loofwandbeheer. Het is vooral gericht op een luchtige loofwand. Een luchtige loofwand levert een goede belichting van de bladeren (voor een efficiënte fotosynthese) en voorkomt schimmelziekten als meeldauw en botrytis (=trosrot) door snellere opdroging van de bladeren en trossen. Dit bereiken we door de loofwand met groene scheuten niet te dicht laten worden en deze te laten opgroeien zoals in figuur 1 hieronder. Daarom beginnen we al in mei met het verwijderen van overtollige jonge scheuten. Daarna zetten we in juni de overgebleven scheuten rechtop vast. De scheuten beschaduwden en raken elkaar dan veel minder, drogen dus sneller op na een regenbui of de ochtenddauw en hebben veel minder last van meeldauw. Vanaf de bloei verwijderen we de bladeren direct rond de trossen zodat deze ook sneller opdrogen en minder aangetast worden door botrytis (=trosrot). Deze maatregel zorgt ervoor dat zelfs tot in oktober de botrytis langer uitblijft en er later geoogst kan worden. Rijpere druiven geven betere wijn. Verder kan de wijnkwaliteit nog verder worden verbeterd door in augustus nog wat extra trossen te verwijderen.

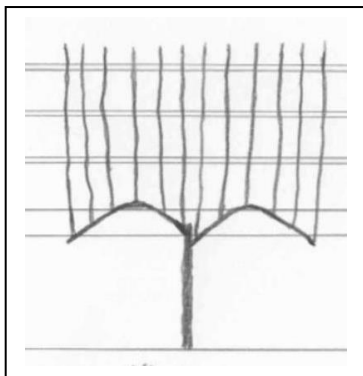
Dit betekent voor een serieuze wijnboer het volgende zomerwerk:

- Scheutdunnen (in mei)
- Scheuten opbinden (in juni en nogmaals begin juli)
- Bladdunnen (rond de bloei en nogmaals in augustus)
- Scheuten toppen (juli en augustus)
- Trosdunnen (augustus)

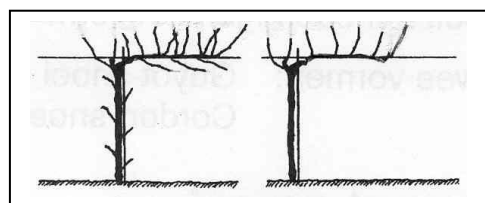
Belangrijk is dat deze werkzaamheden op tijd worden uitgevoerd. Te laat betekent in een vochtig jaar veel schade door schimmels, omdat de loofwand tijdelijk te dicht is en niet goed opdroogt. Er vindt dan infectie plaats die pas 1 à 3 weken later zichtbaar wordt. Een botrytis-infectie tijdens of vlak na de bloei wordt vaak pas in september zichtbaar.

Scheutdunnen

Idealiter ziet de loofwand er in de zomer als volgt uit: elke 10 cm groeit één scheut omhoog en de scheuten zijn netjes parallel geordend (zie figuur 1). Als de druif in het voorjaar uitloopt (meestal rond 1 mei, maar kan ook 1 à 2 weken eerder) dan blijkt meestal dat er te veel scheuten komen, omdat op gezonde planten bijna alle ogen uitlopen. Dit betekent dat veel scheuten moeten worden verwijderd (zie figuur 2). Deze breek je weg en je doet dat zó dat er elke 10 cm één scheut overblijft, die het liefst omhoog wijst. Probeer scheuten over te houden met een krachtige groei (dus met een groeipunt en zonder ziekten) en die liefst minstens 2 trossen hebben. Op de bogen breek je de scheuten uit de reserve-ogen weg (deze komen uit hetzelfde oog maar zijn kleiner en hebben minder trossen) en verwijder ook de scheuten die naar beneden of opzij groeien (die krijg je later niet meer goed omhoog geleid). Bij guyotsnoei moet je er tevens op letten dat je minstens twee of liever 3 jonge scheuten overhoudt die volgend jaar kunnen dienen als nieuwe guyot-bogen. Deze moeten dus op de kop van de stam zitten, net iets onder de onderste draad (als ze hoger zitten dan komen de bogen volgend jaar te hoog te zitten). Tot slot moeten alle scheuten op de onderste 60 cm van de stam worden weggehaald (stampoetsen).

Figuur 1. Ideale verdeling van de scheuten: elke 10 cm één scheut die rechtop staat.

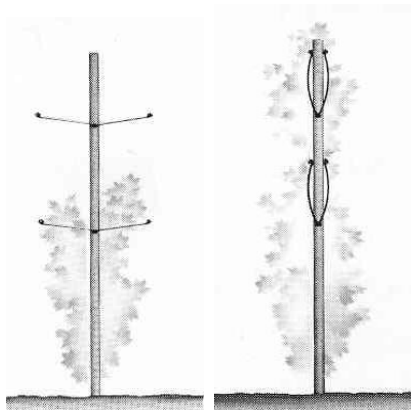

Figuur 2. Plant vóór scheutdunning (links) en na scheutdunning (rechts).

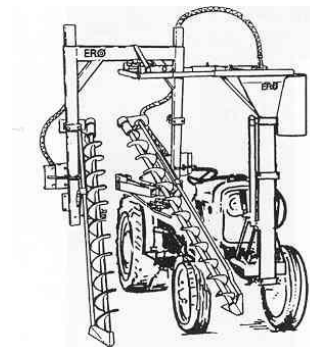
Het scheutdunnen gaat het best als de scheuten nog klein zijn, dan breken zijn ze heel makkelijk af bij het begin van de scheut. Een andere reden om vroeg scheuten te dunnen zijn: de wonden op de uitbreekplekken zijn minder groot en de plant verliest minder energie aan de verwijderde scheuten. Te vroeg scheuten dunnen is echter ook niet handig omdat dan sommige scheuten nog zo klein zijn dat je ze nog niet goed ziet. Dit betekent dat je pas na 15 mei kunt beginnen (na vroege uitloop een week eerder). Verder moet je 2 à 3 weken later klaar zijn omdat anders de scheuten te groot worden (30 à 40 cm) en erg grote wonden geven. In de praktijk is de scheutdunning het handigst uit te voeren als de scheuten 10 a 15 cm groot zijn. Gelukkig lopen niet alle rassen tegelijk uit. Begin daarom met de rassen die vroeg uitlopen (Solaris, Cabernet Cortis, Johanniter, Merzling, Cabernet Blanc, Muscaris) en eindig met de laat uitlopende rassen als Regent. In de praktijk zal vaak blijken dat als begin juni het karwei geklaard is, de planten nogmaals nagelopen moeten worden omdat sommige ogen later uitlopen en de loofwand dus alsnog te dicht gaat worden. Vooral de troszone moet al vóór de bloei luchtig zijn.

Scheuten opbinden

De na de scheutdunning overgebleven scheuten moeten netjes rechtop parallel worden vastgezet. Immers dan hangen zo veel mogelijk bladeren in de zon. Dit rechtopzetten gaat eenvoudig door ze op 3 niveau's te klemmen tussen dubbele draden (zie figuur 1). Gebruik van uitklapveren (draaduitzetters) is hierbij erg handig (zie figuur 3). Als je die op tijd open zet dan groeien de scheuten er vanzelf tussen. Vervolgens klap je de veren weer dicht als de scheuten allemaal 10 à 20 cm hoger zijn dan de draad. Vervolgens zet je ze elke meter met klemmetjes vast zodat de scheuten ook bij harde wind en regen op hun plek blijven zitten. Het probleem is dat je dit werk drie keer moet doen: n.l. eerst bij de onderste dubbele draad als de scheuten 40 à 50 cm groot zijn (eind mei / begin juni), daarna bij de tweede dubbele draad (midden juni) en dan nog eens bij de bovenste dubbele draad (eind juni, begin juli). De klemmetjes verhuizen mee naar boven. Bij de bovenste dubbele draad is het scheutopbinden veel werk, vooral als na een onweersbui met veel wind alle scheuten door elkaar zijn gewaaid.

Figuur 3. Draaduitzetters
open (links), dicht (rechts)

Figuur 4. Scheutopbindmachine

Als je de scheuten te laat vastzet dan heeft de wind ze verwaaid en zijn veel scheuten horizontaal gaan liggen. Deze horizontale scheuten groeien door de troszone van de andere scheuten zodat hun trossen op hun beurt niet goed opdrogen en voortijdig gaan schimmelen. Vooral in natte jaren geeft dit een aanzienlijk oogstverlies en/of kwaliteitsverlies en op zijn minst meer sorteerwerk tijdens de oogst.

Omdat de scheuten op tijd moeten worden opgebonden en dit veel werk is in een toch al drukke periode, maken grotere wijngaarden steeds meer gebruik van een scheutopbindmachine (zie figuur 4). Deze tilt de scheuten op en spant kunststof draden buitenom die elke meter met klemmetjes aan elkaar worden vastgemaakt. Bijv. de wijngaarden in Groesbeek en Erichem hebben zo'n machine.

Bladdunning in de troszone

Bladdunning in de troszone heeft de volgende voordelen:

- snellere trosdroging na regen of dauw, dus veel minder valse meeldauw en botrytis in de tros (vooral tijdens en vlak na de bloei is de tros gevoelig voor valse meeldauw en botrytis)
- belichting door de zon geeft betere afharding van de druivenschil, deze wordt daardoor minder schimmelgevoelig en ook minder gevoelig voor de Suzuki fruitvlieg
- veel betere rijping van de fenolen (bij blauwe druiven nog belangrijker dan bij witte). Dus vooral bladdunnen aan de zonzijde, d.w.z. de zuid-west-zijde die in de middagzon hangt.

- na bladdunning worden de trossen beter geraakt door de gewasbeschermingsmiddelen (tegen meeldauw, botrytis en suzuki fruitvlieg)

Bladdunning al tijdens de bloei uitvoeren. Valse meeldauwbesmetting in de trossen gebeurt vaak al op het eind van de bloei (omdat na regen de bloem-kapjes vaak blijven plakken op de bes die nog maar de grootte heeft van een speldenknop). Ook van de latere botrytis-vorming rond de oogst vindt de besmetting vaak al plaats rond of vlak na de bloei. Maar bij sommige rassen met een dichtbebladerde troszone (zoals Johanniter, Merzling, Solaris, Birstaler Muskat en Cabernet VB 91-26-5) slaat bij slecht weer tijdens de bloei de botrytis al meteen toe, waardoor vrij snel na de bloei al veel trossen verloren zijn (te zien aan de verdorde steelresten). Bij deze rassen moet de bladdunning met voorrang worden uitgevoerd, vooral als er slecht weer verwacht wordt rond de bloei. Regent heeft minder blad rond de trossen (vooral na een goede scheutdunning) zodat bij dit ras de bladdunning evt. nog wel tot 1 à 2 weken na de bloei kan worden uitgesteld.

De bladdunning kan inmiddels ook machinaal. Dat werkt heel aardig, je verwijdert 60 à 70% van de bladeren, maar niet 100%. Nadelen zijn: als je te dicht langs de planten rijdt dan haalt de machine ook trossen weg (en je raakt veel palen die dan afbreken) en als je wat verder daar vandaan blijft dan verwijder je te weinig bladeren. Dus precies langs de palen sturen. Omdat men tijdens de bloei ook nog druk is met het scheutopbinden, voeren veel grote wijnboeren rond de bloei een snelle machinale bladdunning uit en verwijderen ze later tijdens de trosdunning handmatig de resterende of nieuw gevormde bladeren rond de trossen.

Vroeger werd de bladdunning wat later uitgevoerd, meestal als de bessen de grootte van erwten hadden of nog later. Dit is riskant, vooral vlak voor een zeer warme periode (met veel zon, lage luchtvochtigheid en temperaturen boven 30 graden). De zonzijde van de bessen wordt dan zo warm dat het weefsel van de bessen daar afsterft. In Duitsland heet dit zonnebrand. Vooral Riesling- en Johanniter-trossen en die van andere witte rassen zijn hiervoor gevoelig. Maar na een vroege bladdunning rond de bloei zijn de piepjonge bessen nog niet gevoelig en wennen ze door afharding aan de zon. Daarom voer je aan de zuidwest-zijde van de rij de bladdunning als eerste uit, vlak vóór of tijdens de bloei. Bij tijdgebrek kan de noord- resp. oostzijde van de rijen ook nog in de weken erna, zelfs als er dan zeer warm weer wordt verwacht. Immers zonnebrand treedt alleen op aan die zijde waar de trossen tussen 13 en 17 uur in de zon hangen.

Losse trossen

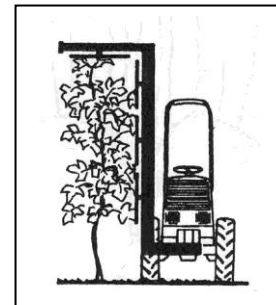
Een ander probleem is dichte, compacte trossen. Losse trossen (bijv. Regent of Pinotin) hebben minder last van botrytis omdat ze sneller opdrogen (de wind waait er door heen). En ook worden alle bessen beter geraakt door de gewasbeschermingsmiddelen. Maar andere rassen als Johanniter, Merzling en Pinot noir hebben zeer dichte, compacte trossen. In september drukken de bessen midden in de tros elkaar kapot (of duwen elkaar van het steeltje), zodat het sap vrijkomt en de tros van binnenuit gaat rotten. Vooral bij rode wijn met pulpgisting is botrytis zeer problematisch en moeten alle rotte trossen (eigenlijk zelfs elke rotte bes binnen in de trossen) bij de oogst worden uitgesorteerd. Dit is veel werk en wil men uiteraard zo veel mogelijk vermijden. Daarom zijn de laatste jaren vooral bij Pinot noir de "lockerbeerige" klonen populair geworden (o.a. Mariafelder). Vanwege het vochtige klimaat is het in Nederland erg raadzaam rassen en/of klonen aan te planten die losse trossen hebben.

Naast de ras- en kloonverschillen worden losse trossen ook bevorderd door:

- Niet te veel neerslag in juli
- niet te veel stikstof in de bodem, vooral niet na de bloei. Dus na mei niet meer bemesten en helemaal geen kunstmest gebruiken. Organische mest heeft het voordeel dat de stikstof langzaam en gelijkmatig vrijkomt.
- Zo laat mogelijk de scheuten toppen

Scheuten toppen

In juli worden de scheuten zo hoog dat elke rij in de schaduw van zijn buur-rijen komt te staan. Dan wordt het tijd om de scheuten te toppen. Je snoeit de planten terug tot een hoogte van 2,00 à 2,20 meter, d.w.z. zo'n 30 cm boven de bovenste draad. Daardoor krijgt elke scheut 12 à 14 bladeren zodat er twee trossen per scheut kunnen afrijpen. Al bij de aanleg van wijngaard zijn daarom de rijen 2 à 2,20 meter van elkaar geplaatst opdat de buur-rijen elkaar niet beschaduen en alle bladeren en trossen ook in september nog een groot deel van de dag in de zon hangen

Vroeger topte men al vrij snel na de bloei. Nadeel hiervan is dat groei-energie te snel wordt verplaatst naar de trossen. Dit geeft grotere bessen en dus te compacte trossen met later grote kans op botrytis. Tegenwoordig probeert men daarom de eerste loofsnit een paar weken later uit te voeren, d.w.z. de tweede helft van juli in plaats van begin juli. Tweede helft augustus topt men nog een keer (let op: nu de loofsnijder 5 cm hoger afstellen, zodat je alleen de jonge nieuwe toppen snijdt). In erg natte zomers kan half september soms nog een derde loofsnit nodig zijn.

Na de eerste loofsnit gaan de dieven groeien (dit zijn zijdscheuten uit de groene hoofdscheuten). Naarmate deze groeien

gaan ze steeds meer zijwaarts hangen. Bij de tweede loofsnit worden niet alleen de bovenste messen van de loofsnijder gebruikt maar ook de verticale messen (zie plaatje hierboven). Daarmee worden alle dieven ingekort tot op 2 à 3 bladeren. Deze bladeren nemen in september/oktober de fotosynthese over van de oudere bladeren van de hoofdscheuten (die dan slechter gaan functioneren).

Opbrengstbeperking: trosdunnen

Opbrengstbeperking is de sleutel tot productie van goede wijnen. Het geeft:

- Betere rijping
- Meer concentraat en aroma's
- Veel betere afdronk

Voor goedkope wijnen is de opbrengst per hectare 2,5 à 3 keer zo hoog (nl. 10 à 12.000 liter /ha) dan voor duurdere wijnen (3000 à 4000 l/ha). Hoge opbrengst geeft een dunne, waterige hap-slik-weg-wijn. Lagere opbrengst geeft een geconcentreerde wijn met veel meer afdronk en aroma's. Verder zorgt opbrengstbeperking er voor dat de plant niet overbelast wordt en het volgend jaar vitaler en minder ziektegevoelig is.

Al eeuwen is bekend dat een wijnboer moet kiezen tussen veel of lekker, je kunt niet allebei krijgen. In de Medoc (bij Bordeaux) is het daarom al decennia verboden om meer rode wijn te oogsten dan 45 hectoliter per ha (=4500 l/ha). De verklaring is simpel: het concentraat en de afdronk van de wijn wordt niet bepaald door de suikers en alcohol, maar vooral door het suikervrije extract. Dit zijn mineralen uit de bodem die in de laatste 6 weken voor de oogst worden verdeeld over het volume van de rijpende druiven. Twee of drie keer zo veel liters betekent niet alleen een sterke smaakverdunding, maar ook een veel slechtere rijping en daardoor ook minder aroma's

De opbrengst per hectare wordt sterk beïnvloed door:

- wel of geen gebruik van kunstmest
- tijdstip van de eerste loofsnit
- het aantal trossen dat per plant mag afrijpen

Vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw werd gebruik van kunstmest algemeen in de wijnbouw en vond er een wonderbaarlijke wijnvermenigvuldiging plaats. De bessen werden 25 tot 45% dikker. Dat leverde 2 à 3 keer zo veel wijn (vergroting van de bes-diameter werkt tot de derde macht door in het volume, bijv. 1,25 tot de derde macht is ongeveer 2 en 1,45 tot de derde macht is gelijk aan 3). Omdat de wijn daardoor veel dunner werd, stapten topwijnngaarden na een paar jaar al weer af van kunstmest en gingen terug naar organische mest. De bessen groeien daardoor veel matiger en blijven kleiner. Maar de andere wijngaarden waren blij met de hogere opbrengst en zochten naar hulpmiddelen om de dunne wijn voller te laten smaken (eerst restzoet, later Arabische gom).

Wij gebruiken geen kunstmest in onze wijngaard, maar toch kan de opbrengst in sommige jaren hoger uitvallen, bijv. door een goede vruchtzetting (bij mooi weer tijdens de bloei worden binnen elke tros meer bessen bevrucht). Maar ook veel neerslag in juli zorgt voor grotere bessen en dus meer wijn.

Om dit te corrigeren moeten we in sommige jaren in augustus flink wat trossen weghalen. Maar hoeveel trossen kun je dan aan elke plant laten hangen om goede wijn te krijgen?

Een oude vuistregel is: **in normale jaren zijn er 7-8 bladeren nodig om 1 tros rijp te laten worden**. Let wel, het gaat hier om bladeren die voldoende zonlicht krijgen. Maar omdat trosgrootte en bladgrootte per ras verschillen, is later deze vuistregel later vervangen door een betere regel:

Er is 1,6 – 2,2 m² zonbeschonen blad nodig voor 1 kg druiven (1,6 geldt voor witte wijn en 2,2 voor rode wijn)

Omdat 1 ha wijngaard maximaal 12.000 m² bladoppervlak kan bevatten (dwz. bladeren in de zon), betekent dit dat men maximaal 4000 liter rode wijn per ha kan oogsten en maximaal 5500 liter witte wijn. (zie berekening in kader hieronder) Deze regel geldt voor Frankrijk. In Nederland moet men deze getallen wat verlagen vanwege het minder goede klimaat:

In Zuid-Nederland (heuvels in Zuid- Limburg): 3500 liter / ha rode wijn en 5000 l/ha witte wijn.

In Noord- en Midden Nederland: 3000 l/ha rode wijn en 4000 l/ha witte wijn.

Berekening maximale opbrengst voor goede wijn in Frankrijk voor rode resp. witte wijn:

Voor rode wijn is 2,2 m² blad nodig voor 1 kg druiven

Er is maximaal 12000 m² zonbelicht blad per ha

Dus maximaal 5450 kg druiven

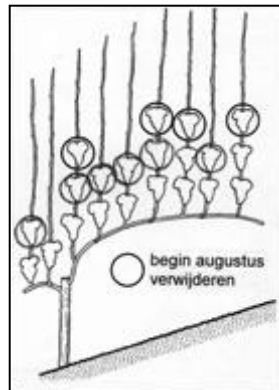
Bij sapopbrengst 75% geeft dit 4100 liter rode wijn

Bij witte wijn moet je 2,2 vervangen door 1,6 en 75% vervangen door 65 à 70%

Om te weten hoeveel trossen je per plant mag laten hangen, moet je het gemiddeld trossengewicht kennen.

In onze wijngaard is dat in normale jaren voor Regent ongeveer 80 gram. Voor een goede wijn (3000 liter per ha) mag je dan ongeveer 12 trossen per plant mag laten zitten (om die berekening te kunnen maken heb je nog nodig dat er in onze wijngaard 4000 planten op 1 ha staan)

Bij witte rassen als Merzling is het trossengewicht zo'n 100 à 120 gram. Maar omdat je wat meer witte wijn mag oogsten en ook de sapopbrengst wat lager is, mag je ook bij witte rassen in normale jaren 12 trossen per plant laten hangen tijdens de trosdunning (bij Solaris nog meer vanwege de kleinere trossen)

Hoe gaat het trosdunnen in de praktijk in zijn werk? Bij volwassen planten verwijdert men rond de kleuromslag (begin of medio augustus) de 3e tros en bij zwakke scheuten verwijdert men ook de 2e tros (zwak betekent: een dunne scheut die de bovenste draad niet haalt). Op scheuten die minder dan 6 à 7 bladeren hebben, verwijdert men zelfs alle trossen (tenzij de plant door misbloei heel weinig trossen heeft). De trosdunning niet te vroeg uitvoeren omdat dan de plant reageert met een grotere besgroei (dus toch weer meer liters en ook meer kans op botrytis). Maar vanaf de kleuromslag kan de plant het niet meer compenseren omdat dan er geen celdeling meer plaatsvindt, alleen nog celstrekking.

De opbrengst-beperking moet men aanpassen aan de individuele draagkracht van de planten. Planten met sterke vegetatieve groei (d.w.z. veel dikke scheuten) mogen meer trossen dragen dan planten met veel dunne en korte scheuten. Sterker nog: als je te sterk groeiende planten te licht belast dan geeft dat andere problemen: nl. dikkere bessen en dus compacte trossen (botrytisgevaar) en misbloei in het volgende jaar, zodat ze de daarop volgende jaren nog dikkere scheuten geven en het probleem steeds erger wordt. Voor minder ervaren hulpkrachten is echter het beoordelen van de hele plant veel moeilijker dan simpel de scheuten apart te bekijken. Gelukkig blijkt dat laatste ook voldoende want een plant met veel dikke scheuten mag dan vanzelf ook meer trossen houden. Daarom de volgende uitleg voor minder ervaren vrijwilligers:

Bij trosdunning mag een dikke scheut 2 trossen houden, een dunne scheut maar 1 tros, een scheut met minder dan 6 bladeren mag geen trossen houden. Ook de bladeren tussen de trossen weghalen. (voor de meeste rassen ligt de grens ligt tussen dikke en dunne scheuten rond 8 mm.)

Jonge planten moeten in het 3^e jaar nog veel sterker ontlast worden (en in 2^e jaar totaal ontlasten) omdat anders de wortelvorming stagneert. Daarvan heeft de plant zijn hele verdere leven last (korte termijn winst is lange termijn verlies).

Trossen halveren

Druivenrassen met compacte trossen (o.a. Johanniter) hebben een veel grotere kans op botrytis (zie foto rechts en ook hierboven onder kopje losse trossen). Dit probleem is te verhelpen door begin-medio augustus de trossen die erg compact zijn te halveren. Je knipt de tros middendoor en laat de onderste helft op de grond vallen (of je maakt er verjus van).

Daardoor wordt de tros minder compact. Dat komt omdat de bessen midden in de tros (waar anders de botrytis zou gaan optreden) aan de buitenkant komen te zitten waardoor ze elkaar minder snel van de stelen gaan duwen. Dit geeft veel minder botrytis. Bij het halveren van trossen kun je uiteraard meer dan 12 trossen per plant laten hangen (de gehalveerde trossen tellen maar voor half).

Oogst

De oogst vindt normaal plaats rond 1 oktober. De vroege rassen (Birstaler Muskat, Cabernet VB 91-26-5) in de laatste week van september, Regent in de eerste week van oktober en Johanniter en Merzling vaak pas half oktober. In een warm jaar kan de oogst iets vroeger vallen. Maar als september droog weer geeft (en liefst ook al 2^e helft augustus), dan blijft de botrytis uit en kunnen we de extra rijpe druiven oogsten. Dat levert betere wijn. Dus een vroege oogst is voor een goede wijnboer beslist geen doel. Behalve voldoende suiker (voor 12% alcohol), is er n.l. ook fenolische rijpheid nodig, anders krijg je wrange wijnen (te veel harde en onrijpe bitters). Druiven zijn fenolisch rijp als de pitjes bruin zijn. Je merkt dan ook dat de schilletjes niet meer bitter smaken als je er langer op kauwt. Dus wij proberen te wachten tot alle pitjes bruin zijn.

Als de bloei door slecht weer ongelijkmatig is (bijv. 2014) dan zijn er binnen elke tros bessen die twee weken later bloeiden dan de eersten. Dit verschil blijft tot de oogst bestaan. Dus als binnen een tros de eerste pitjes bruin worden, dan duurt het nog twee weken voordat de laatste pitjes ook bruin zijn en ook de laatste bessen hun bitters verloren hebben.

Tot slot

In een goed wijnjaar (dwz. een droge zomer en september) is goede wijn maken niet zo moeilijk. Lekker lang wachten met de oogst, dan worden de druiven vanzelf rijp. Het probleem is echter dat Nederland ook veel jaren kent met natte zomers. Als dan ook september nog eens nat is, dan beginnen de druiven vaak al te rotten voordat ze fenolisch rijp zijn. En van rotte druiven kun je geen lekkere wijn maken. En als je ze oogst voordat ze gaan rotten dan krijg je zure en wrange wijn. In een slechte nazomer verliezen de druiven al gauw de wedren tussen rijping en rot. Dit vooral als in de zomer de loofwand niet luchtig genoeg was, de trossen niet op tijd voldoende luchtig gehouden werden en helemaal als er de laatste 5 weken voor de oogst nog te veel trossen hingen.

Tijdens het zomerwerk weet je nog niet welk nazomerweer je mag verwachten, maar door goed zomerwerk (eigenlijk al vanaf het scheutdunnen in mei) kun je in een matige of slechte nazomer de botrytis, en daarmee de oogst, een paar weken uitstellen, zodat je dan alsnog een nog goede wijn kunt maken.

En 5 weken voor de oogst heb je altijd nog een extra correctiemogelijkheid achter de hand, zoals wij deden in 2010. Dit was het slechtste wijnjaar in Nederland in de afgelopen 20 jaar. Na een matige zomer was ook augustus nat, somber en koud en rond 1 september bleven de weersvoorspellingen slecht (die keken ook toen al twee weken vooruit). Wij hebben toen alle vrijwilligers gemaïld met het bericht: "De afgelopen weken hebben jullie bij alle planten het aantal trossen van ca. 18 gereduceerd tot 12. Wij vrezen dat die dit jaar niet rijp gaan worden. Komen jullie nogmaals helpen om alles terug te brengen naar 9 trossen per plant?". Welnu, ze kwamen helpen. En achteraf bleek september niet 2 weken koel en nat te zijn maar zelfs 4 weken. Maar tegen half oktober werden onze druiven alsnog rijp (bruine pitjes) en hebben we alsnog heel redelijke wijnen geoogst (die met trots prijken op de wijnkaart van een sterrenrestaurant). Veel andere Nederlandse wijngaarden hebben dat jaar die extra correctie niet uitgevoerd en hun druiven daarna niet eens geoogst omdat ze de wedloop tussen rijp en rot verloren. De druiven rijpten veel te langzaam omdat er te veel aanhingen.

Het omgekeerde geldt ook: in een superjaar als 2003 mag je wel 14 of 15 trossen per plant laten hangen. Die zomer was zeer warm en droog en ook september was nog eens uitzonderlijk mooi. Maar zo'n jaar is daarna niet meer voorgekomen. In Nederland moeten we het meestal met veel minder doen. Daarom is bij wijnbouw in ons land het zomerwerk extra belangrijk, veel belangrijker dan in de zonnigere wijnlanden.